

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาประวัติชีวิตครูของครูสอน วงษ์อ่อง ทำให้ทราบถึงลักษณะการดำรงชีวิต ซึ่งทำให้ครูสอนเป็นผู้ประสบความสำเร็จขั้นสูงสุดในการเป็นศิลปิน อันเนื่องมาจากความสมบูรณ์ทางด้านปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เข้ามามีบทบาทสำคัญ และเป็นส่วนส่งเสริมชีวิตการเป็นศิลปิน ของ ครูสอน วงษ์อ่อง อีกด้วย ทั้งนี้ความรู้และความสามารถของครูสอน วงษ์อ่อง นั้น นับว่ามีความเป็นเลิศ จนเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย โดยเฉพาะ “ฆ้องวงใหญ่” ทำให้ก่อเกิดทายาททางวัฒนธรรมดนตรีไทย คนสำคัญหลายท่านที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน

ปัจจัยภายใน ครูสอนเป็นผู้ที่มีความมานะ ความพยายามเป็นเลิศ เป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรในการฝึกซ้อม และฝึกหัดดนตรี เป็นผู้ที่มีความอดทน เห็นได้จากความอดทนในการควบคุมอารมณ์ ที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์ที่มีความแตกต่างกัน ในเรื่องของสติปัญญา เป็นผู้ที่มีความรักเป็นผู้ที่รักครอบครัว เห็นได้จากการพยายามสร้างครอบครัวให้มั่นคง โดยพยายามซื้อบ้าน และที่ดิน เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิต เห็นได้จากการร่วมงานกับศิลปินท่านอื่น ๆ จนเป็นที่รักใคร่และกล่าวขวัญเป็นเสียงเดียวกัน

ปัจจัยภายนอก เป็นเรื่องของการศึกษา ครูสอน วงษ์อ่อง มีความสมบูรณ์ ทางด้าน การศึกษาอย่างครบถ้วน โรงเรียนอันดับแรกคือบ้าน จะเห็นว่าบิดามารดาของครูสอน เป็นผู้ที่มีอง การณ์ไกล โดยบิดามารดาให้การสนับสนุน ครูสอนเป็นอย่างดี ในการเรียนดนตรี

โรงเรียนอันดับสองคือ โรงเรียนที่ให้ความรู้ (สำนักดนตรีเสนาะดุริยางค์) ครูสอน ทำการศึกษาดนตรีกับ พระยาเสนาะดุริยางค์ (แจ่ม สุนทรวาทีน) พระยาเสนาะดุริยางค์เป็นนักดนตรีที่มีฝีมือเป็นที่ยอมรับ มีความสามารถทั้งทางเครื่องและทางร้อง มีนักดนตรีที่เป็นศิษย์ท่านหลายคน เช่น ครูเทียบ คงลายทอง ครูพริ้ง ดนตรีรส ครูมิ ทรัพย์เย็น เป็นต้น ทุกคนล้วนแต่มีฝีมือเป็นเยี่ยมมีความสามารถเป็นเลิศ ประกอบกับการที่ครูสอนเป็นผู้มีปัจจัยภายในสมบูรณ์ ทำให้ประสบความสำเร็จสูงสุด กลายเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของประเทศ

โรงเรียนอันดับสุดท้าย คือ ประสบการณ์ พบว่าครูสอน วงษ์อ่อง เมื่อทำการศึกษา ดนตรีกับพระยาเสนาะดุริยางค์แล้ว ก็เข้ารับราชการอยู่ในกรมมหรสพ ต่อมาก็โอนมาสังกัดกอง การสังคีต กรมศิลปากร ทำให้ครูสอนนั้นได้ร่วมงานกับศิลปินที่มีฝีมือและชื่อเสียงทั้งสิ้น

จากการศึกษาประวัติชีวิตของครูสอน วงษ์อง ทำให้ทราบถึงลักษณะและการปฏิบัติ
ตนของครูสอน จนประสบความสำเร็จเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียง

1. ครูสอน เป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบ สืบเนื่องจากการที่ครูสอน เข้ามาศิษย์ของพระยา
เสนาะคุริยางค์ (แจ่ม สุนทรวาทิน) ครูสอนจะได้รับการถ่ายทอดมากที่สุดคนหนึ่งในบรรดาศิษย์
หลาย ๆ คน

2. ครูสอน มีความขยันหมั่นเพียร และรักครอบครัว สืบเนื่องจากการทำงาน ครูสอน
เป็นคนตั้งใจทำงาน พยายามเก็บหอมรอมริบ เพื่อจะซื้อบ้าน ซื้อที่ดิน ให้ครอบครัวอยู่อย่าง
สุขสบาย

3. ครูสอน เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นที่รักของครูบาอาจารย์ นอกจากครูสอนได้
รับการถ่ายทอดความรู้จากพระยาเสนาะคุริยางค์แล้ว เจ้าคุณครูยังรักและเอ็นดูครูสอน โดยให้
ครูสอนไปอาศัยอยู่ที่บ้านด้วย

4. ครูสอน มีลักษณะและอุปนิสัยดี ดังได้รับคำกล่าวชมของลูกศิษย์ว่า ครูเป็น
คนดี ใจเย็น หยิงในเกียรติ สมณะ สันโดษ มีความเป็นครูบาอาจารย์เต็มที่ ไม่ค่อยพูด เปรียบได้
กับฆ้องถ้าไม่ตีก็ไม่ดัง เวลาดังก็ไม่ดังพรั้าเพื่อ คือดังแล้วจบ

5. ครูสอน มีความสามารถเป็นเลิศ ความสามารถของท่านเป็นที่ยอมรับกันในวงการ
ดนตรีไทย ท่านรอบรู้ ทุกเครื่อง ในวงปี่พาทย์ ท่านมีความจำเป็นเลิศ จนครูพริ้ง ปรารภว่า
“สอนไปด้วย ผมไม่กลัวใคร” ครั้นสิ้นครูสอนก็ปรารภว่า “หมดสอนเสียคนหนึ่ง ผมไม่อยาก
ตีระนาด” ถ้าเป็นฝีมือทางฆ้องวงใหญ่แล้ว ท่านไม่เป็นรองใคร ดังการประชันครั้งหนึ่งที่วังบาง
ขุนพรหม โดยพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) กล่าวว่า “นายสอนไม่แพ้ฝีมือ แต่
แพ้ที่ฆ้อง”

6. ผลงาน ครูสอนได้ผลิตผลงานไว้มากมาย ท่านได้ประดิษฐ์ทำนองเดี่ยวฆ้องวง
ใหญ่ไว้ อีกทั้งเดี่ยวของระนาดเอก ดังต่อไปนี้

เดี่ยวฆ้องวงใหญ่

- เพลงนกขมิ้น
- เพลงต่อรูป
- เพลงดอกไม้ไพร

- เพลงอาเฮีย
- เพลงสุดสงวน
- เพลงนารายณ์แปลงรูป
- เพลงฉิ่งมุล่ง
- เพลงทยอยเดี่ยว ปรับปรุงจากผลงานของพระยาเสนาะดุริยางค์

ระนาดเอก

- เพลงลาวแพน
- เพลงทยอยเดี่ยว

7. ครูสอน มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ ท่านเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่สูงมาก ถึงแม้ว่าจะเป็นช่วงสุดท้ายของชีวิต คือ กรมศิลปากร ได้เชิญครูสอนตีฆ้องในเพลงเดี่ยวต่าง ๆ เพื่อเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ครูสอนก็ร่วมมือด้วยดี โดยมีได้ปิดบังอำพรางความรู้แต่อย่างใด แต่ด้วยครูสอนอายุมากแล้ว ในการอัดครั้งสุดท้ายครูสอนตั้งใจจะอัดเสียงเพลงที่ค้างอยู่ให้เสร็จ จึงอัดเสียงตั้งแต่เช้าจนเหน็ดเหนื่อย เมื่ออัดถึงเพลงกราวิน ซึ่งเป็นเพลงที่ยาวและใช้กำลังมาก ยังไม่ทันจบครูสอนก็สิ้นใจในวงฆ้องนั่นเอง

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้กล่าวไว้ว่า

ARS LONGA VITA BREVIS ซึ่งมีความหมายว่า “ศิลปะยืนยาว แต่ชีวิตสั้น” ดังนั้นครูสอน วงฆ้อง ก็เป็นปุณฺชนคนธรรมดาคนหนึ่งที่วนเวียนอยู่ในวัฏจักร คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ตามหลักของพระพุทธศาสนา เมื่อครูสอนได้ดับชีวิตลง ทุกสิ่งทุกอย่าง หรือแม้แต่ลมหายใจก็หยุดสงบนิ่ง แต่มีอยู่สิ่งหนึ่งที่คงดำเนินต่อไป นั่นก็คือ ผลงาน และความเป็นศิลปินเอกของชาติคนหนึ่ง จะไม่หยุดนิ่งตามร่างกายและลมหายใจ ยังถูกกล่าวขานแซ่ซ้องอยู่ตลอดเวลา ในวงการดนตรีไทย

อย่างที่กล่าวมาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทั้งหมด พบว่าครูสอน วงฆ้อง เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย ผลงานของท่านยังได้รับการสืบทอดจากรุ่นศิษย์มาสู่รุ่นต่อ ๆ มา อย่างพินิจพิธาน จึงทำให้ผลงานของท่านได้รับการสืบทอดจนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอดมา และนั่นก็คือ ศิลปะยืนยาว แต่ชีวิตสั้น

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาประวัติชีวิตของ ครูสอน วงฆ้อง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว พบองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยทำให้ครูสอน ประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ปัจจุบันสังคม

ไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เขาชนรุ่นหลังควรให้ความสนใจเกี่ยวกับวิชาการคนตรีไทย ของชาติ อย่าให้สูญหายไปกับวัฒนธรรมตะวันตกที่กำลังแทรกตัวเข้ามา ในหมู่เยาวชนของชาติ จึงเป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องรักษาวัฒนธรรมของเรา ที่สำคัญที่สุด ครูบาอาจารย์ทางคนตรีไทยในปัจจุบัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างทายาทไว้สืบทอดมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อไป

ระบบการเรียนการสอนของคนตรีไทยนั้นเป็นเรื่องระหว่างครูกับศิษย์ ที่จะกระทำการถ่ายทอดแบบตัวต่อตัว เพราะฉะนั้น ผู้เรียนต้องมีความพร้อมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยคนตรีไทยมีความลึกล้ำ และซับซ้อนเกินกว่าที่จะถ่ายทอดลงบนเทคโนโลยีต่าง ๆ ดังนั้น การที่ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในวิชาการคนตรีไทยนั้น ไม่อาจจะทำให้เราได้รับความรู้เต็มเหมือนการศึกษาตามระเบียบวิธีของขนบธรรมเนียมโบราณ ผู้วิจัยเชื่อว่า การศึกษาคนตรีไทยโดยไม่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอด จะใช้ก็เพียงแต่ โน้ต แลบบันทึกลีลา หรือแม้แต่เทคโนโลยีทันสมัยอื่นใด ย่อมไม่อาจเข้าถึงจิตวิญญาณอันลึกล้ำของบรรพบุรุษ ที่ได้สร้างสรรค์ สังคม และสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานได้อย่างมีสัมฤทธิ์ผล

ในการทำการศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษาคูผู้เสียชีวิตไปแล้ว ทำให้การสืบค้น มีความลำบากและซับซ้อนเป็นอันมาก หากผู้ใดสนใจและจะกระทำการวิจัยในหัวข้อที่มีความใกล้เคียงกันนี้ ใครจะขอเสนอแนะให้รับกระทำในขณะที่ครูท่านยังมีชีวิตอยู่ หากทำการศึกษาซ้ำเกินไปจะทำให้สูญเสียบรรยากาศ ซึ่งนั่นจะเป็นสิ่งที่มีค่ายิ่ง ต่อการศึกษาของเยาวชนรุ่นหลัง ๆ ต่อไป